

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Helano Presb. Conf. In Pago Remensi In Gallia. Sylloge.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A speras de more solemniter celebrantibus, ecce, subito puella, quæ sananda advenerat, terribilibus clamoribus totam replevit ecclesiam. Aiebat namque, nimio et intolerabili dolore se constringi, ex quo nervi, prius contracti, cœperunt extendi. Sed quid dicam? Cuncti, qui in ecclesia erant, tantis clamoribus pulsati, certatim currentes, et, cur clamaret, inquirentes, atque cognoscentes, Domino Jesu Christo, Salvatori nostro, lacrymabiliter pro ea preces fundebant, seque reos de sua incredulitate clamabant. Puella itaque statim post dolorem sanata, gaudens et exultans, Dei et B. Marci ancillam se præferens, directo gressu ad propria remeavit.

et fructu.

u

x

* an agro?

25 Pauper vero quidam, Ardeatinus u genere, per longa tempora dextero brachio claudus æ, audiens, quæ Deus per B. Marcum mirabilia faciebat, ipse quoque festinus ad ecclesiam venit; sed pro frequentis populi multitudine vere * ad loculum, in quo corpus erat, appropinquavit, ipsumque loculum claudo brachio tangens, fuis circumstantium precibus, subito salutem recepit. Pia itaque simplicitate ante ipsius Beatissimi altare humiliter procidens, se ipsum ecclesiæ obtulit, et quoad viveret, fidelem debita devotione commisit.

ANNOTATA.

a Seditionis Romanorum causa fuit, quod hi contra morem, ipseque summis Pontificibus Innocentio II, Celestino II et Lucio II, senatum Patriciumque Romanum constituissent, eosque a recens electo Eugenio Papa confirmatos vellent. Vide Annales Ecclesiasticos Cardinalis Baronii, et Muratorium in Annalibus Italiae ad annos 1145 et sequentes.

b Obiit Lucius II mense Februario anni 1145, quo Eugenius III ei successit, de cuius fuga, consecratione in monasterio Farfensi, ceterisque huc spectantibus consule, si lubet Annales mox laudatos.

c Narnia, Italice Narni, episcopalis civitas est ditionis Pontificiæ in Umbria: verum non Narniam, sed Viterbium, Patrimonii caput, fugisse Eugenium, constanter tradunt alii scriptores, ut Anonymus noster memoria lapsus fuisse videatur. Consule tamen Commentarium prævium num. 42 et sequenti.

C d Vide, quæ de hoc Anonymi loco disserui in Commentario prævio num. 44 et duobus sequentibus.

e Ex prædictis Annalibus etiam constat, Eugenium III armis adversus rebelles Romanos usum esse.

AUCTORE ANONYMO.

f Id est, ex Romano S. Balbinæ in Via Ardeatina cæmeterio, ut patet ex præmissis.

g Id est, Clam ab exercitu recedentes.

h Sic correxi; cum in apographo nostro et pro ut haberetur.

i Velitræ, Italice Veletri, Pontificiæ ditionis in Campania Romana civitas episcopalis est, cujus antistes simul episcopus Ostiensis est; estque Juliano Romam euntibus obvia.

k Alba, seu Albanum, altera Campaniæ Romanæ episcopalis civitas est, Romam versus tria circiter milliaria Gallica Velitris distans, ac fere sex ab urbe Romana.

l Alias etiam Porta Cœlii montis appellatur, ab eaque incipit Via Campana.

m S. Quirici nomine admodum vetusta urbis Romæ ecclesia est, in regione Montium sita, a Sixto IV restaurata, et Cardinalitio titulo insignita, uti videri potest apud Pancirolium in Theauris absconditis urbis Romæ, aliosque.

n Est et hæc ecclesia, S. Maria in Campo Carleo Italice dicta, in eadem regione Montium. Vide laudatum Pancirolium. Porro tam hæc, quam prædicta S. Quirici ecclesiæ sic sunt in Tabulis topographicis urbis Romæ notatæ, ut a porta S. Joannis Lateranensis, seu Campana, ad S. Marci ecclesiam pergentes easdem facile potuerint adire.

o Trivium, Italice vulgo Rione di Trevi appellatum, tertia est Romæ urbis regio.

p Laudatus Pancirolius ait, eam ecclesiam proprie de Archimonii diet a familia, cujus eo loci area olim fuit, Italice vero de gli Archimonii, corrupte de gl'Arcioni, atque etiam S. Nicolo a capo case vocitari; eandemque in regione Trivii pariter recenset.

q Forte legendum hic est: Ob cuius etc., aut altera deest vocula.

r Id est, Gulæ, seu Gutturis.

s Vulgo Rione di Patrione, quæ duodecima est urbis Romæ regio.

t Anno 1145 dies 20 Maii erat Dominicus, et a die 15 ejusdem mensis, quo S. Marci corpus in sua ista ecclesia fuerat collocatum, fuit dies 6, si a die 15 inclusive, ut fieri debet, numeretur.

u Ardea castrum est ditionis Pontificiæ in Campania Romana.

x Id est, captus.

DE S. HELANO PRESB. CONF.

IN PAGO REMENSI IN GALLIA.

SYLLOGE.

C. B.

SÆCULO VI.
Sanctus, cujus
genuinum no-
men Helanus
est,

Septem inter fratres, a vitæ sanctitate omnes passim commendatos, nec tamen omnes (adi Operis nostri tom. II Maii pag. 502 in Annotatis) Fastis sacris inscriptos, quos una cum tribus sororibus suis Francla, quæ aliis Frauda, Promplia et Possenna ex Hibernia in Campaniam peregrinationis ob amorem Christi causa venisse

Flodoardus in ecclesiæ Remensis Historia lib. IV, cap. 9 memoriæ prodiit, primo loco Gibrianum, secundo Helanum recenset. In prioris e binis hæc Sanctis Vita, ad 8 Maii diem, quo is colitur, apud nos jam edita, idem etiam fit, uti et in aliis monumentis omnibus a me visis, quæ fratres illos septem, singulorum expressis nominibus, serie continua commemorant. In iisdem porro monumentis fere omnibus Helani nomine Sanctus hic noster

AUCTORE
C. B.

noster constanter distinguitur, uti etiam loco cit. a Flodoardo. Colvenerius quidem in suis in Remensem Flodoardi Historiam Scholiis ad proxime cit. hujus locum observat, in Ms. codice, quo usus est, aliena manu Helanum, qui desiderabatur, additum fuisse et pro eo in vulgatis Tesanum reperiri; verum hoc in suis, quas ad 7 Februarii diem S. Tressani, qui et ipse S. Helani frater fuit, Vitæ subnequit, Annotationibus pro mendo habet Colganus; quia nempe, ut ibidem ait, Helanus SS. Gibriani et Tressani frater non sub Tressani, sed HELANI nomine passim recolitur in Menologiis ad VII Octobris et in Officio SS. Remensis diocesis, quod penes me exstat. Ita ille, et, quamvis, quodnam hic memoret diocesis Remensis Sanctorum Officium, haud sciam, recte quidem, quantum opinor. Quare cum Sanctus in mox dicta fratris sui Tressani seu, ut alias scribitur, Tressani Vita, ad 7 Januarii diem apud nos edita, et jam inde, ut ibidem suspicatus est Bolandus noster, a sæculo septimo scripta, Helanus etiam, non secus atque id in monumentis supra memoratis fit, vocatur, genuinum ejus nomen Helanus verosimillime fuerit, licet interim etiam

B

Emanus, Elanius aut paulo aliter præterea vocatus reperitur. Hisce observatis, antequam ad alia progrediar, quoddam Helani Vitæ compendium præmitto.

vitaque Com-
pendium hic
datur,

C

2 Ita habet : Clodoveo, rege Francorum, recenter ad fidem Christianam converso et baptizato, cum res ecclesiæ Gallicanæ imprimis regerentur a S. Remigio, archiepiscopo Remensi, ex Hibernia insula, quam Scotorum gens incolebat, in Christiani vigoris dignitate florens, omnibusque vicinis gentibus fide præpollens, ut scribit Jonas abbas initio Vitæ S. Columbani Hyberni, qui cum suis discipulis centum annis post S. Helanum et fratres ejus magnam partem Gallia, Germaniæ et Italiæ monasteriis replevit; ex ea, inquam, insula, peregrinationis ob amorem Christi gratia, septem fratres, eximia pietatis ac virtutum exemplaria, cum tribus sororibus suis divina inspiratione incitati, venerunt in Franciam. Nimirum Gibrianus, Helanus, Tressanus, Germanus, Veranus, Habranus et Petranus; Frauda, Promptia et Possenna, qui cum pervenissent ad S. Remigium, peregrinorum patrem, humaniter ac benigne eos excepit, cognitoque sancto illorum proposito, constituit, ut supra Matronam fluvium loca opportuna sibi deligerent ad habitandum, seque mutuo visitandum et juvandam. Non enim elemosinis tantum vivebant eorum, quos piissimus præsul commendarat, sed etiam ex industria sua et labore manuum pro consuetudine Religiosorum Hyberniæ et aliorum ejus sæculi ac præcedentis secundum statum et conditionem ipsorum. Qua vitæ ratione conjuncta cum mira sanctitate ac devotissimis orationibus, magnopere gratiam sibi conciliarunt eorum, qui loca illa incolebant. Ex iis Helanus sanctus sacerdos elegit sibi Buxiolium villam, pratis ac vineis amœnam et ubertate glebæ non impari vicinis locis. In qua per multos annos sobrie, pie ac juste vivens, et plebem erudiens ac formans in iis, quæ sunt fidei, pietatis ac morum, peracto bono certamine, tandem feliciter in Domino quievit; idemque præstitit, quod ejus fratres, qui vita et morte sua diocesium Remensem et Catalaunensem illustrarunt.

5 Nos beati Helani patroni nostri merita

jam in tuto posita securi magnificemus, qui gubernaculum fidei viriliter tenens, anchoram sp̄i tranquilla in statione reposuit, et plenam caelestibus divitiis et æternis mercibus navem optato in littore collocavit, eumque imitari studeamus. Hoc Vitæ S. Helani compendium, sæculo præterito, quantum opinor, e Flodoardo aliisque, uti ad marginem notatur, primum contextum, ad manum etiam habuit Colganus, partemque ex eodem in Appendicem, Vitæ S. Tressani ad 7 Februarii diem a se subnequam, intulit; fuit autem, non quidem Vitæ; uti a Colgano vocatur, sed Lectionum titulo una cum aliis aliquot, quæ de aliis Sanctis sunt, Lectionibus apud Nicolaum Constant anno 1612 Remis parvo libello excusum. Et hæc quidem Lectiones tres sunt numero, uno singula e numeris ordinalibus 4, 5 et 6 secundum locum, quem occupant, affectæ; quod cum ita sit, Officii ecclesiastici, quod de S. Helano recitandum fuerit, partem seu tres secundi Nocturni Lectiones constituunt, licet interim in excuso libello, qui eas complectitur, nec Officii de S. Helano recitandi, nec ecclesiæ, ad cuius usum dictæ Lectiones fuerint impressæ, mentio uspiam fiat. Atque ea de re minus adhuc dubitandum idcirco est, quod Lectionibus sequens etiam, præmissa Antiphona : Hic Vir despiciens mundum etc, de S. Helano Oratio subdatur : Intercessio nos, quæsumus, Domine, beati Helani confessoris tui commendet : ut, quod nostris meritis non valemus, ejus patrocinio assequamur. Per.

D
Officio eccle-
siastico cuius
tres Lectiones
istud consti-
tuunt,

E

4 At vero, cum in præfato, ut jam dixi, libello, qui Orationem hanc simul et tres de S. Helano Lectiones complectitur, ad cuius hæc ecclesiæ usum fuerint, nuspiam exprimaturnihilne aliunde suspexit, quo determinari hæc utrumque queat? In Breviario Remensi, anno 1650 excuso, penesque nos exstante nec Officium de S. Helano recitandum, nec commemoratio de eo faciendâ proponitur; ut sane, quas memoratus libellus de S. Helano exhibet, Lectiones Oratiouque, his subnequa, fuerint ad usum, non quidem universæ diocesis Remensis, sed particularis dumtaxat in hac sitæ ecclesiæ; hæc autem quænam sit, comperire hæcenus haud quivi. Pro Remensi interim SS. Timothei et Apollinaris ecclesiæ, quod in hujus Martyrologio Helanus ex mox dicendis sit inscriptus, pronuntiare malim. Ut sit, quin equidem Sanctus in aliqua diocesis Remensis ecclesiæ Officio ecclesiastico colatur, non sinunt, quæ de libello, Remis anno 1612 excuso tresque de Helano Lectiones una cum Oratione et Antiphona complectente, dicta jam sunt. Nec dubitandum etiam reor, quin aliquo saltem Cælitum honore gaudeat Buxioli, diocesis Remensis vico, qui, quemadmodum Castellanus adjecta ad Martyrologii Universalis a se contexti marginem Notula docet, modo Biseuil vocatur, nec alius esse videtur, quam vicus Bisseuil, apud Blearium in Geographica diocesis Remensis Tabula Sparnacum inter et Catalaunum ad Matronam notatus. Ita autumo, quia Helanus, uti in jam dato Vitæ ejus Compendio traditur atque ab omnibus admittitur, Buxioli et vitam sancte egit et sepulturam præterea obtinuit, nec inde corpus ejus alio fuisse translatum invenio. Adhæc ibidem in Remensis SS. Timothei et Apollinaris monasterii Martyrologio apud Marlotum lib. II Hist. Metropolis Remensis cap. xv hodie hisce verbis annuntiat : Nonas Octobris in pago Remensi, vico, qui vocatur Buxiolus, depositio sancti Helani presbyteri

in aliqua diocesis Remensis ecclesiæ colitur, Fastis sacris qui hic

F

A sbyteri et confessoris. In eodem Martyrologio apud Sollerium in Usuardinis Auctariis Elanius, ac Buxiolus pro Buxiolo exhibetur; sed perperam sane, cum et in dato vitæ compendio et in omnibus fere monumentis aliis, in quibus vel Sanctus, vel vicus, in quo hic sancte vixit obiitque, memoratur, Helanus (adi num. 1) et Buxiolus offeratur.

recensentur,
exstat inser-
tus,

5 Ac imprimis quidem Molanus, qui S. Helanum concinnato a se Martyrologio inseruit, his id verbis facit: In pago Remensi, vico, qui vocatur Buxiolus, depositio sancti Helani presbyteri et confessoris. A Molano quantum ad modum, quo Sancti simul et vici, quo is obiit, tumulumque nactus est, nomina exarant, minime abluunt, qui cum quoque hodie in Fastis sacris a se concinnatis celebrant, Constantinus Ghinius, Thomas Dempsterus et Andreas Saussayus; prior enim in Canonicorum Natalibus hodie Helanum, utut interim canonicis merito non accensendum, ita memorat: In pago Rhemensi S. Helani, presbyteri et confessoris. Hic, post laudabilem vitam in pace defunctus, in vico, qui Buxiolus dicitur, sepultus jacet; secundus vero in Menologio Scotico id hunc in modum facit: In pago Buxiolo depositio Helani presbyteri. Quod porro ad tertium seu Andream Saussayum pertinet, his ille, Helanum paulo prolixiori elogio exornans, verbis utitur: In pago Remensi, vico Buxiolo, depositio sancti Helani presbyteri et confessoris, qui, sæculi vanitibus abjectis, spontanea sui ipsius abnegatione Christo se immolavit, in cuius assiduo famulatu editis copiosis animarum lucris et collectis immensis meritorum justitiæ manipulis, lætus ad repromissam perrexit beatitudinem. Atque ita modo habemus, non tantum quod hic ostendendum erat, verum etiam Fastos aliquot sacros, quibus hodie Sancti nostri nomen exstat insertum. Hisce porro accedunt excusi duo, qui penes nos exstant, Sanctorum Hiberniæ et Scotiæ Catalogi, Ms. item, in quo Emanus pro Helano perperam scribitur, Florarianum nostrum, Germanicum Walasseri Martyrologium, aliudque præterea Latinum, quod Galesinum habet auctorem, ac tandem etiam ipsum Romanum hodiernum, in quo hodie Sanctus iisdem fere, quibus id in jam laudato Galesinii Martyrologio fit, verbis annuntiat. En illa: In pago Rhemensi sancti Helani presbyteri.

verosimillime
que sæculo vi,

6 Sed hæc de S. Helani cultu, recensioneque in Fastis sacris dixisse jam sufficiat, in tempus modo, quo circiter floruerit obieritque, inquiremus. Supra recitatum Vitæ S. Helani Compendium initio habet: Clodoveo, rege Francorum, recenter ad fidem Christianam converso et baptizato, cum res ecclesiæ Gallicanæ imprimis regerentur a S. Remigio, archiepiscopo Remensi, ex Hibernia insula, quam Scotorum gens incolebat, ... peregrinationis ob amorem Christi gratia septem fratres, eximia pietatis ac virtutum exemplaria, cum tribus sororibus suis divina inspiratione incitati venerunt in Franciam, nimirum Gibrianus, Helanus etc. Cum

de Clodoveo, qui, res Gallicanæ ecclesiæ potissimum administrante S. Remigio Remensi archiepiscopo, in Francia regnarit, sermo hic sit, indubie non alius, quam Clodoveus Francorum rex hujus nominis primus designatur; quod cum ita sit, nec ante sæculi v finem, uti inter omnes convenit, Clodoveus I baptizatus fuerit, certe S. Helanus cum fratribus suis sororibusque non prius, quam cum jam sæculum v prope esset elapsum, in Franciam seu Galliam venerit, nec verosimilime citius, quam cum jam sæculum vi aliquot annis esset inceptum, vitam hanc mortalem cum immortalis commutavit. Ne vero, quod laudatum vita Sancti Compendium antiquum, ut jam docui, non sit, assignatum modo Helani in Campaniam adventui vitæque fini tempus in dubium forte quis revocet, aliunde id firmare adhuc lubet. Sanctorum Remigii Remensis archiepiscopi et Genebaldi Laudunensis episcopi coætaneum fuisse Sancti nostri fratrem germanum, nomine Tresanum, clare indicat apud nos ad 7 Februarii diem hujus Vita, jam inde a sæculo septimo, ut, Bollandum nostrum suspicatum esse, supra monui, conscripta.

7 Adhæc Sigebertus Gemblacensis ad annum 509 sic scribit: Gibrianus Scotus, cum fratribus et sororibus in Gallia peregrinatus, urbem Remensem et vita et morte sua illustrat. Miræus quidem verba hæc Sigeberti interpolatori adscribit; verum hunc, utut etiam Miræus præbuerimus assensum, non esse equidem quantum ad tempus, quo S. Gibrianum ejusque fratres ac sorores, ac proin Sanctum nostrum, floruisse notat, a veritate devium, palam est vel e sola mox laudata S. Tresani Vita, cui interim seu Sigebertus seu ejus interpolator pondus etiam qualecumque adjungit, uti et communis traditio, Lectioque, quam ad 8 Maii diem de S. Helani fratre Gibriano complectitur Remense anno 1650 excusum Breviarum. Atque e tempore, quo S. Helanus ejusque fratres ac sorores floruerunt, jam fuit, ut, quemadmodum ad 7 Februarii diem Bollandus noster in Historico de S. Tresano, S. Helani fratre, Commentario num. 6 jam docuit, Incarnationis Dominicæ anno 636 Helanum, Tresanum, Germanum et Veranum in Franciam cum S. Eloquio venisse, examinanda hujus ad tertiam, qua colitur, Decembris diem Vita perperam tradat. Nec, quod hic adhuc dicendum restat, accuratiores sunt scriptores illi, qui S. Helanum ejusque fratres ac sorores, non ex Hibernia, quam Beda Scotorum patriam vocat, sed ex hodierna Scotia, quæ Britannicæ pars est, in Franciam venisse, notant. Quod ut verum esse, luculenter perspicuas, adi, quæ apud nos de S. Gibriano, Helani fratre, tom. II Maii, pag. 500, num. 5 dicta sunt. Videri etiam eundem in finem potest in Appendice, quam ad 7 Februarii diem Vitæ S. Tresani subnectit, Colganus, et Historiæ metropolis Remensis lib. II, cap. 13 Marlotus, unice ibidem tractans de S. Gibriano ejusque fratribus et sororibus, ac proin etiam de S. Helano, de quo interim alia, quam quæ jam dicta sunt, commemoranda non habeo.

AUCTORE
C. B.

E aliquot annis
jam inchoato,
ad Dominum
migravit.

F

DE